

Sygn. I C 1492/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2022 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR del Joanna Krzyżanowska
-----------------	-----------------------------

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2022 r. w Słupsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

oddala powództwo.

Sygn akt I C 1492/19

UZASADNIENIE

Powód – (...) wniósł przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda umowę przeniesienia prawa własności mocą której Z. S. przeniósł na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością prawo własności zabudowanej nieruchomości położonej w K., dla której urządzona została księga wieczysta Nr (...). Na uzasadnienie powód wskazał, że na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy ze środków (...) wypłacono w dniu 28 września 2009 r. syndykowi masy upadłości Z. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Zakład Produkcji (...) w K., niezaspokojone przez pracodawcę świadczenia pracownicze na rzecz 23 pracowników upadłego w łącznej kwocie 134.036,82 zł. W dniu 28 października 2009 r. syndyk dokonał zwrotu kwoty 102 zł. Wobec umorzenia postępowania upadłościowego i braku zatwierdzenia listy wierzytelności Fundusz prowadził postępowanie sądowe wobec Z. S.. W wyniku postępowania powód uzyskał tytuł wykonawczy wobec Z. S. na kwotę 133.934,82 zł, a następnie wszczął przeciwko dłużnikowi postępowanie egzekucyjne. Postępowanie było prowadzone także z nieruchomości objętej KW Nr (...) należącej do dłużnika. Wobec bezskutecznej pierwszej licytacji nieruchomości powód dla zabezpieczenia spłaty należności ustanowił na nieruchomości hipotekę przymusową do kwoty 389.482,26 zł. Po bezskutecznej drugiej licytacji nieruchomości postanowieniem z dnia 14 stycznia 2019 r. Sąd Rejonowy w Słupsku umorzył postępowanie w zakresie nadzoru nad egzekucją z nieruchomości. Pismem z dnia 12 września 2019 r. Komornik zawiadomił wierzyciela o zbyciu przez dłużnika nieruchomości. Wierzyciel uzyskał z sądu wieczystoksięgowego odpis aktu notarialnego zawierającego przeniesienie własności nieruchomości, z którego wynikało, że 3 czerwca 2019 r. Z. S. przeniósł na (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością prawo własności zabudowanej nieruchomości. Zdaniem Funduszu dłużnik przenosząc prawo własności nieruchomości, z której wierzyciel mógłby zaspokoić choćby częściowo roszczenie, działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Powód podkreślił, że Z. S. pozostaje w bliskich relacjach z pozwaną spółką, wskutek ścisłych relacji gospodarczych, jak również

wskutek bliskich relacji z prezesem zarządu pozwanej spółki. Z umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, na podstawie której powstała (...) sp. z o. o. wynika, że jednym ze współników spółki jest Z. S., który zobowiązał się do wniesienia na pokrycie kapitału zakładowego spółki wkładu niepieniężnego w postaci prawa własności zabudowanej nieruchomości o wartości 600.000 zł w zamian za co objął 18 udziałów po 50 zł za każdy, łącznie 900 zł w kapitale zakładowym spółki. Pozostała wartość zaliczona została na pokrycie kapitału zapasowego. Drugi współnik i zarazem prezes zarządu – E. J. zobowiązała się do wniesienia wkładu pieniężnego w kwocie 4.100 zł, w zamian za co objęła 82 udziały po 50 zł każdy. Na tej podstawie powód stwierdził, że dłużnik Z. S. działał ze świadomością istnienia niezaspokojonych zobowiązań na rzecz Funduszu, a zawarta przez niego umowa spowodowała zmniejszenie majątku dłużnika.

Pozwany - (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. wniósł o oddalenie powództwa w całości. Podniósł przy tym, że powód nie wykazał przesłanek warunkujących możliwość wystąpienia ze skargą pauliańską. Argumentował, że nie zostało wykazane by doszło do pokrzywdzenia wierzyciela, co jest uwarunkowane niewypłacalnością dłużnika. Wbrew bowiem twierdzeniom powoda egzekucja przeciwko dłużnikowi nadal się toczy, a została umorzona tylko w zakresie egzekucji z nieruchomości wobec bezskuteczności drugiej licytacji. Zarzucił, że powód nie wykazał z jakich składników majątku dłużnika prowadzone była egzekucja, a jedynie wskazał na jej bezskuteczność. Wierzyciel nie skierował także egzekucji do udziałów dłużnika w pozwanej spółce, choć posiadał wiedzę na temat tego składnika przynajmniej o 18 września 2019 r. Nadto podniósł, że zaskarżona czynność nie doprowadziła o pogorszenia sytuacji majątkowej, a tym samym wypłacalności dłużnika, gdyż nieruchomość stanowiąca przedmiot sporu posiadała liczne obciążenia w postaci hipoteki. Wierzyciel nie wykazał także aby dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Dłużnik pozostawał bowiem w uzasadnionym przekonaniu, że uzyskane dochody będą wystarczające dla zaspokojenia roszczeń wierzyciela. Pozwany zaprzeczył także, by pomiędzy nim a dłużnikiem zachodził stosunek bliskości. Stosunek bliskości nie zachodzi także pomiędzy dłużnikiem a Prezesem Zarządu i drugim współnikiem – E. J.. Skoro zaś stosunek bliskości nie został wykazany powód powinien udowodnić złą wiarę osoby trzeciej tj. okoliczność, że osoba trzecia (pozwany) wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 31 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w S.zasądził od Z. S. na rzecz (...) z siedzibą w W. 133.934,82 zł wraz z ustawowymi odsetkami. W dniu 4 stycznia 2017 r. wyrokowi nadano klauzulę wykonalności.

(bezsporne, nadto dowód: wyrok wraz z klauzulą – k. 14-15)

Na podstawie ww tytułu wykonawczego wierzyciel wszczął egzekucję, w tym egzekucję z nieruchomości objętej KW Nr (...). W dniu 29 listopada 2018 r. Komornik przeprowadził drugą licytację tej nieruchomości, która jednak okazała się bezskuteczna z uwagi na brak licytantów. W ciągu tygodnia żaden z wierzycieli nie złożył wniosku o przejęcie nieruchomości w terminie tygodnia od tej licytacji. Z tego powodu postępowanie egzekucyjne umorzono postanowieniem z dnia 14 stycznia 2019 r.

(dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w S.z dnia 14 stycznia 2019 r. - k. 18)

Aktem notarialnym z dnia 3 czerwca 2019 r. Z. S. przeniósł na spółkę (...) sp. z o. o. w organizacji z siedzibą w K. prawo własności nieruchomości objętej KW Nr (...), o wartości 600.000 zł, w zamian za co nabył 18 udziałów spółki o łącznej wartości 900 zł, a pozostała wartość wymienionego prawa została przeznaczona na pokrycie kapitału zapasowego spółki. Do dnia zawarcia umowy przeniesienia własności z nieruchomości nie została wszczęta ponownie egzekucja.

(bezsporne, nadto akt notarialny z dnia 3 czerwca 2019 r. sporządzony w Kancelarii Notarialnej M. J. w G., Rep A nr (...) – k. 21 – 24)

W dziale IV księgi wieczystej ww nieruchomości na dzień sporządzenia aktu notarialnego wpisanych było dziewięć hipotek; z czego sześć pierwszych na rzecz Banku (...) w W., kolejne dwie na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i ostatnia na rzecz (...). Łączna nominalna wartość hipotek wynosiła 1.432.388,70 zł.

(dowód: treść KW Nr (...))

Dłużnik – Z. S. w 2009 r zapadł na chorobę psychiczną i leżał w szpitalu. W tym czasie powstała znaczna część długów jego firmy. Po wyjściu ze szpitala złożył wniosek o upadłość. Syndyk nie zdołał zaspokoić powstałych zadłużeń. Po zakończeniu postępowania upadłościowego toczyła się egzekucja z nieruchomości. Do żadnej z dwóch licytacji nikt się nie zgłosił. Po umorzeniu postępowania w przedmiocie nadzoru nad egzekucją z nieruchomości dłużnik wraz ze swoją znajomą – E. J., po zasięgnięciu porady prawników postanowili założyć spółkę, która będzie remontować nieruchomość i wynajmować pomieszczenia. Tym sposobem dłużnik planował pozyskanie funduszy na częściową chociażby spłatę zadłużeń. E. J. wiedziała o problemach dłużnika – chorobie i upadku firmy.

(dowód: zeznania świadka Z. S. – k. 201v – 202v)

W stosunku do dłużnika Z. S. nadal toczy się egzekucja ze świadczenia emerytalno - rentowego, w wyniku którego na konto (...) wpłynęła do dnia wniesienia pozwu kwota 6.340,91 zł.

(bezsporne)

Sąd zważył:

Powództwo nie było zasadne.

Powód wywodził swoje żądanie z art. 527 § 1 kc regulującego skargę pauliańską. W myśl powołanego przepisu gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

Nie było sporne w niniejszym postępowaniu, że doszło do dokonania czynności prawnej pomiędzy dłużnikiem Z. S., a osobą trzecią tj S. sp z o. o. w K.. Punktem sporu pomiędzy stronami było określenie czy czynność została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli. Ustawa precyzuje, że czynność jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli w jej wyniku dłużnik stał się niewypłacalny lub stał się niewypłacalny w większym stopniu niż przed dokonaniem czynności.

Powód argumentował, że zaskarżona czynność dłużnika spowodowała, że obecnie może co prawda zaspokoić się ze zbytej przez dłużnika nieruchomości, ale jedynie jako wierzyciel hipoteczny. Zaspokojenie to jednak jest wątpliwe z uwagi na wiele wcześniejszych hipotek na tej nieruchomości. Gdyby natomiast nieruchomość nie została zbyta – wiarygodność Funduszu korzystałaby z pierwszeństwa zaspokojenia przed wiarygodnościami zabezpieczonymi hipotecznie.

Zdaniem sądu przedstawiony stan faktyczny nie wypełnia przesłanki pokrzywdzenia wierzycieli.

Nie ulega wątpliwości, że już w czasie trwania najpierw postępowania upadłościowego, a następnie egzekucji z nieruchomości dłużnik nie był w stanie uregulować wszystkich swoich zobowiązań, był więc niewypłacalny. Egzekucja z nieruchomości okazała się bezskuteczna, gdyż ani do pierwszej ani do drugiej licytacji nikt nie przystąpił. Tym samym można uznać, że z przedmiotowej nieruchomości wierzyciele nie mogli uzyskać zaspokojenia. Konkluzję taką uzasadnia dodatkowo okoliczność, że żaden z wierzycieli (w tym powód) nie był zainteresowany przejęciem nieruchomości, co mógł uczynić po bezskutecznej drugiej licytacji.

Skoro zaś wierzyciel nie mógł uzyskać zaspokojenia od dłużnika zarówno w toku postępowania egzekucyjnego jak i po zbyciu przez dłużnika nieruchomości po umorzeniu egzekucji z nieruchomości, to sytuacja wierzyciela nie zmieniła się na skutek dokonania przez dłużnika czynności.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 2020 r. sygn. Akt (...) przez czynność zdaną ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela w rozumieniu art. 527 § 1 kc należy rozumieć czynność podjętą w takiej sytuacji, w której dłużnik mógł przewidzieć, że w wyniku jej dokonania stanie się niewypłacalny lub niewypłacalny w większym stopniu (...). Sytuacja taka nie miała jednak miejsca w niniejszej sprawie. Dłużnik nie podejmował kwestionowanych działań w czasie trwania postępowania egzekucyjnego, znosił kolejne czynności egzekucyjne, a własność nieruchomości przeniósł po potwierdzeniu przez sąd, że wierzyciele nie mogli zaspokoić się tego składnika majątku.

Nie sposób zarzucić dłużnikowi, że w wyniku jego działań wierzyciel nie mógł zaspokoić się z przedmiotowej nieruchomości. Wierzyciel miał bowiem taką możliwość, lecz zakończyła się niepowodzeniem .

Co istotne – powód miał możliwość ponownego wszczęcia egzekucji z tej nieruchomości w trybie przewidzianym w art. 985 § 1 kpc. Do wszczęcia mogło bowiem dojść po upływie 6 miesięcy od terminu drugiej licytacji. Dłużnik dokonał natomiast czynności przenoszącej własność na pozwaną po upływie sześciomiesięcznego terminu i po niespełna pięciu miesiącach od umorzenia nadzoru na egzekucją.

Nie sposób zgodzić się z wierzycielem, że pomimo bezskutecznej egzekucji z nieruchomości i umorzenia postępowania w tym zakresie dłużnik nie miał prawa dysponować nieruchomością, bowiem wierzyciel może skierować do niej ponowny wniosek egzekucyjny. Dłużnik nie utrudniał bowiem wierzycielowi/wierzycielom zaspokojenia z jego majątku. Nie sposób jednak uznać, że wobec bezskutecznych licytacji dłużnik doznaje ograniczenia w prawach właściciela na czas nieograniczony. Należy bowiem pamiętać, że własność może doznawać ograniczeń tylko w przypadkach wprost przewidzianych przez prawo. Zgodnie z art. 64 ust 3 Konstytucji własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności. Skoro więc ustawodawca przewidział że po bezskutecznej drugiej egzekucji z nieruchomości i nieskorzystaniu przez wierzycieli z przejęcia egzekwowanej nieruchomości egzekucja podlega umorzeniu, to tym samym, po umorzeniu nie istnieją żadne ograniczenia w dysponowaniu prawem przez dłużnika.

Wytyczne do oceny pokrzywdzenia wierzyciela zawiera wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 grudnia 2016 r. wydany w sprawie (...), z którego wynika, że ocena pokrzywdzenia wierzyciela czynnością dłużnika, w postaci jego realnego charakteru wyraża się w tym, iż będąca przedmiotem sporu czynność rozporządzająca dłużnika ma rzeczywiście prowadzić do minimalizacji braku możliwości zaspokojenia chronionej (skargą) wierzytelności, **wyłącznie** na skutek wyzbycia się określonego składnika na rzecz osoby trzeciej.

W tej szczególnej sytuacji jaka miała miejsce w niniejszej sprawie nie sposób zarzucić dłużnikowi, że próbował ukryć swoją nieruchomość przed wierzycielami, usunąć ją spod egzekucji, czy utrudnić zaspokojenie się z niej uprawnionym. Nieruchomość była bowiem oddana wierzycielom do dyspozycji w zakresie egzekucji lecz nikt nie chciał jej ani kupić ani przejąć na własność.

Konkludując – okoliczności niniejszej sprawy nie pozwalają na przyjęcie, że na skutek czynności dłużnika z pozwaną spółką doszło do pokrzywdzenia wierzycieli. Z tej przyczyny nie doszło do wypełnienia przesłanek z art. 527 kc. Tym samym zbędne było dalsze badanie przesłanek podnoszonych przez powoda takich jak stosunek bliskości pomiędzy dłużnikiem a pozwanym lub brak ekwiwalentności świadczeń dłużnika i spółki. W każdym bowiem wypadku wystąpić musi przesłanka pokrzywdzenia wierzycieli, a tej nie stwierdzono. Wobec tej konkluzji sąd pominął dowód z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wartości spornej nieruchomości na dzień przeniesienia własności, gdyż niezależnie od treści wnioskowanej opinii nadal nie można byłoby stwierdzić pokrzywdzenia wierzycieli na skutek dokonanej czynności.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 527 kc a contrario należało orzec jak w sentencji.